

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ТРАНСПОРТ - РУСЕ

пк. 7005, гр. Русе, ул. „Проф. Димитър Баларев”, № 1, тел.:082/841886

e-mail: pgtransport_rs@abv.bg

УТВЪРДИЛ

ДИРЕКТОР: П

/инж. Радосвета Жекова/

ПРОГРАМА

ЗА

ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ

НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на 13.09.2022г. с Протокол № 14

I. Въведение

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. Програмата акцентира върху:

1. обмен на добри и работещи практики между заинтересованите страни в едно, със засилена информационна дейност за популяризиране ползите от образование;
2. усъвършенстване на системата за събиране на постоянна и надеждна информация за движението на децата и учениците.

II. Нормативна основа на учебната програма

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ПГ по транспорт - Русе за превенция на ранното напускане на образователната система:

- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013–2020);
- План за 2018–2020г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013–2020);
- Стратегия за образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015–2020);
- План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователна интеграция на ученическите малцинства (2015-2020);
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020);
- Национална стратегия за учене през целия живот (2014-2020);
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2010-2020);
- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020);
- Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за младежта;
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020г.;
- Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013–2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и формално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление–национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система

наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

III. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременно напускане на ученици от училище

- Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите, негативно отношение към образованието на родителите и/или детето;
- Липса на ефективни санкции за родителите;
- Нисък жизнен стандарт на част от населението в резултат на продължителна безработица;
- Проблеми в семействата, водещи до отпадане на деца от училище;
- Липса на достатъчно финансови възможности в училище за подкрепа на застрашени от отпадане ученици по социални причини;
- Липса на подкрепяща среда, която да замени липсата на грижа от страна на родителите;
- Миграционни процеси, честа смяна на местопребиваването;
- Негативно влияние на средата - на улицата/приятелския кръг;
- Липсата на мотивация сред семейства от ромския етнос за продължаване на образованието в гимназиален етап.

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

IV. Принципи на учебната програма за превенция на отпадане на ученици

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- ✓ всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- ✓ всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- ✓ в образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- ✓ възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в ПГ по транспорт, чрез:

- анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система;
- идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
- плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- повишаване участието и ангажираността на родителите;
- утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество;
- кариерно ориентиране и консултиране.

Работа на образователен медиатор

3. Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище:

- създаване на подходящи условия за реинтеграция в образователната система на преждеременно напусналите я;
- завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: самостоятелна;
- участие на преждеременно напусналите училище в курсове за ограмотяване, допринасящи за социална интеграция и включване в пазара на труда;
- популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
- създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
- кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.
- обучението по предприемачество.

V. Причини за отпадане от училище:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Социално икономически причини:

- лошото качество на живот на определени социални слоеве;
- ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна, интернет);
- поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;
- използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа);

2. Образователни причини:

- затрудненията при усвояване на учебния материал;
- слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
- наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

3. Етнокултурни причини:

- по-ранното встъпване в брак;
- страх на родителите поради опасност от открадване;
- по-ниска ценност на образованието.

4. Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтеграцията на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище.

5. Причини, свързани със здравния статус:

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общо-образователните училища.

VI. Анализ на влиянието на причини, водещи до отпадане от училище

Много често икономическата обстановка в общината и града предразполага към миграционни процеси. Родителите на учениците заминават да работят в чужбина-сезонно или постоянно. Грижата за тях се прехвърля на роднини и близки. За част от семейства образованието не е приоритет. Случва се да се изселват цели семейства. За учениците (децата) няма точна информация дали постъпват в училище там, или не. Голям брой ученици срещат трудностите при усвояване на учебния материал, което води до демотивираност. Не са редки случаите на затруднена адаптация на децата от етнически малцинства в учебния процес.

VII. Цели на програмата

1. Увеличаване разнообразието и ефективността на прилаганите от учебното заведение мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждеременно напускане на образователната система чрез подкрепа, и публично оповестяване на добри практики и политики;
2. Усъвършенстване работата на педагогическия екип по разработване и изпълнение на програми, в резултат на което да намалее броят на децата и учениците в риск от отпадане.

VIII. Стратегии:

ПГ по транспорт-гр. Русе е едно от училищата в региона, в което няма отпаднали ученици. Ежегодният анализ на превантивните дейности, които съпътстват целогодишната работа на училищния колектив показва, че това се дължи най-вече на последователната политика в посока реализиране на дейности, залегнали в Стратегията за развитие на гимназията, подчинени на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите**—осъществяване на дейности по превенция на тор-моза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- **публичност и прозрачност на цялостната политика**-чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики;

- **обратна връзка** с институции, родители, класни ръководители, ученици и учители;
- **приемственост** – чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;
- **идентифициране на рисковите фактори** – доклад на класните ръководители.

IX. Политики и мерки

Политиките и мерките, които гимназията предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете.

Други по-важни мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- предприемане на мерки, подчинени на областната и общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромската общност на община Русе;
- управление на информацията за преждевременно напусналите училище. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/;
- координиране действията на класните ръководители, педагогическият съветник с тези на училищното ръководство;
- квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант;
- провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците от агресия и насилие в училище;
- провеждане на обучения;
- за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти;
- реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;
- насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование;
- увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение;
- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище;
- създаване на специфична образователна и възпитателна интерактивна среда;
- превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания;
- провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема- отговаря педагогическият съветник.

А. Превантивни мерки

№	Мярка	Срок	Отговорник
1	Проучване на причините за нисък успех и отпадане на учениците от училище	През учебната година	Класни ръководители
2	Регистриране и съхраняване на данните от проучванията	През учебната година	Класни ръководители
3	<p>Включване на повече ученици в обща подкрепа за личностно развитие:</p> <p>3.1. Допълнително обучение по учебни предмети /по Наредба за приобщаващо образование, по проект „Подкрепа за успех“, НП „Заедно в изкуствата и спорта“ и други проекти/;</p> <p>3.2. Допълнително консултиране по учебни предмети;</p> <p>3.3. Кариерно ориентиране на учениците;</p> <p>3.4. Занимания по интереси;</p> <p>3.4. Грижа за здравето на учениците – дейности за намаляване рисковете от заразяване с COVID-19;</p> <p>3.5. Поощряване с морални и материални награди;</p> <p>3.6. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.</p>	През учебната година, при стартиране на проекти и национални програми	Класни ръководители, Ръководители на групи, Педагогически съветник, Директор
4	Включване на родители в училищни инициативи, обучения и тренинги за развиване на умения за ефективно родителство	По проекти	Класни ръководители, Педагогически съветник
5	Приобщаване на родителите към училищния живот чрез участието им в съвместни дейности – училищни инициативи	По график	Класни ръководители, Учители, работещи по проекти, Педагогически съветник
6	Предоставяне на възможност родителите да участват при вземането на решения за класа и училището като цяло – на родителски срещи, събрания на родителски актив и обществен съвет.	През учебната година	Класни ръководители, зам. директор, директор, Председател на ОС

Б. Мерки за интервенция

Мерките за интервенция се прилагат за бързо и ефективно справяне с възникващи трудности като бягство от училище и слаби резултати.

№	Мярка	Срок	Отговорник
1	Системно отразяване на отсъствията и оценките на учениците в дневника на класа	През учебната година	Кл. ръководители, учители
2	Планиране и контрол за редовно и точно вписване на отсъствията на учениците в училищната документация, за коректно и точно подаване инф. система НЕИСПУО на данните за движение на учениците и за броя на отсъствията, за своевременното отразяване на статуса на всеки ученик.	До 4-то число - ежемесечно	ЗДУД
3	Своевременно информиране на родителите и установяване на причините за допуснатите отсъствия на учениците чрез писмено известие, телефонен разговор, личен контакт	През учебната година	Класни ръководители
4	Сигнал до „Отдел за закрила на детето“ за ученици в риск от отпадане.	При необходимост	Директор по предложение на Класни ръководители
5	Уведомяване на „Отдел за закрила на детето“ за ученици в процедура по налагане на санкции „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ и „преместване от дневна в самостоятелна форма на обучение“	При необходимост	
6	Изграждане на доверителна връзка и ефективна комуникация на класните ръководители с родителите на учениците чрез взаимно опознаване по време на съвместни дейности – родителски срещи, работа по проекти и др.	През учебната година	Класни ръководители, учители, Педагогически съветник
7	Предоставяне на възможности за индивидуална подкрепа на родителите и учениците от страна на училището като институция – индивидуално и групово консултиране, подкрепящо обучение по проекти	През учебната година	Класни ръководители, учители, Педагогически съветник
8	Насърчаване на успешно справящи се ученици да работят като наставници в екип с връстници, нуждаещи се от подкрепа	При констатиране на проблем	Класни ръководители, учители
9	Провеждане на Училище за родители с тематично съдържание, насочено към превенция на насилие и отпадане на децата от училище.	През учебната година	Класни ръководители, учители, педагогически съветник

10	Създаване на здравословна и безопасна училищна среда чрез включване на ученици и родители в превантивни програми и инициативи за предотвратяване на училищния тормоз	През учебната година	Класни ръководители, учители, Педагогически съветник
11	Ефективно взаимодействие с институции, имащи отношение към закрилата на децата от насилие /ОЗД, ДПС, НПО, МКБППМН/;	При констатиране на проблем, по график	Училищно ръководство, класни ръководители, учители, Педагогически съветник
12	Реинтегриране на ученици, отпаднали от училище /По Механизъм за обхват/	При необходимост	Училищно ръководство, класни ръководители, учители, Педагогически съветник

В. Мерки за компенсиране

№	Мярка	Срок	Отговорник
1	Осигуряване на възможности за допълнителна работа с ученици, застрашени от отпадане /включване на ученици в дейности за обща подкрепа – допълнително обучение, индивидуални консултации, занимания по интереси/	През учебната година	Учители, ръководители на програми, Учители, работещи по проекти
2	Допълнителна работа с учениците по учебни предмети, във връзка с ДЗИ / НВО в X и XII клас и Държавен изпит за придобиване на професионална квалификация.	По график	Преподаватели по предмети
3	Повишаване интереса на учениците чрез преподаване на електронни уроци, използване на интерактивни методи, STEM - обучение, онагледяване, практическа насоченост, възлагане на индивидуални проекти и др.	През годината	Учители
4	Развиване на модели за придобиване на професионална квалификация с партньорски бизнес организации и практическа реализация на завършилите и придобили професия, съвместни партньорства с РУ „Ангел Кънчев“		Ръководството, Учители по практика, Бизнес организации
5	Тематични педагогически съвети за споделяне на добри педагогически практики и обмен на образователни техники	По график	председатели на МО, Педагогически съветник

6	Повишаване квалификацията на учителите с квалификационни курсове, семинари, тренинги с цел подпомагане на учителя да усъвършенства личните си познания и квалификация	Съгласно План за квалификационна дейност	Директор, ЗДУД, учители
7	Подпомагане на ученици, застрашени от напускане на училище, поради финансови проблеми	През учебната година	Ръководство на училището, Класни ръководители
8	Здравно и гражданско образование в ЧК, в учебни часове, в извънучебни дейности, включващо теми като: стрес, трафик на хора, последици от ранни бракове, равнопоставени отношения, наркотици, живот в условия на COVID-19 и др.	През годината	Класни ръководители, учители, Педагогически съветник
9	Повишаване самооценката на учениците и интереса им към училищния живот чрез въвличане в социално значими дейности и инициативи	През годината	Класни ръководители, учители, Педагогически съветник

X. Професионално ориентиране на учениците

- организиране на срещи на учениците с експерти от регионалната служба по заетостта;
- осигуряване на професионално ориентиране и консултиране;
- изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес;
- осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа;
- извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
- провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
- възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.

1. Гражданско образование и работа с родителската общност:

- приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия;
- утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.

2. Здравно възпитание и образование- лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по:

- наркомания, алкохол, тютюнопушене;
- сексуално образование и предпазване от СПИН;
- продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с общинския професионално- консултативен кабинет, с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (КБППМН);

- поставянето на приоритет в работата на класните ръководители, формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните динамични обществено-икономически условия.

3. Извън класни и училищни дейности. Активно участие в ученическият съвет:

- участие при планиране дейността на часа на класа;
- лекции в час на класа „Деца помагат на деца“;
- създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик;
- организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес;
- тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене).

4. Спазване на Координационния механизъм за деца в риск.

- включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм;
- провеждат се и редица други дейности, довели в годините до утвърждаването на училището като институция която работи с грижа за всеки ученик.